Verantwoording NEO/ISK – Burgerschap, taalniveau B2

Schooljaar 2026/2027 - laatst gewijzigd 14-10-2026

Les	Onderwijsdoelen	Leerdoelen	Woordenlijst	Portfolio-opdracht
1. Democratische waarden				
1. Sorry zeggen	18A — De school stimuleert sociale en maatschappelijke competenties van leerlingen. 18A.1 — aanbieden van kennis en vaardigheden ten aanzien van basiswaarden van de democratische rechtsstaat en de diverse samenleving, gericht op respectvolle omgang; 18A.4 — aanbieden van activiteiten die sociale cohesie en actief burgerschap stimuleren.	Ik weet dat ik soms sorry moet zeggen. Ik kan vier dingen opnoemen die belangrijk zijn bij sorry zeggen. Ik kan me inleven in de ander.	Excuus	Sorry zeggen
2. Nepnieuws herkennen	18A — De school stimuleert sociale en maatschappelijke competenties van leerlingen. 18A.2 — stimuleren van sociale vaardigheden en kritische denkvaardigheden;	Ik kan uitleggen wat nepnieuws is. Ik kan tips om nepnieuws te herkennen noemen. Ik kan op verschillende manieren controleren of nieuws betrouwbaar is.	AI	Nep of echt?
3. Sociale media gebruiken	18A — De school stimuleert sociale en maatschappelijke competenties van leerlingen. 18A.2 — stimuleren van sociale vaardigheden en kritische denkvaardigheden; 18A.3 — stimuleren van respectvolle communicatie, offline en online;	Ik denk na over wat ik wel of niet deel op sociale media. Ik denk na over mijn eigen gedrag op sociale media. Ik kan uitleggen wat wel en niet oké is op sociale media.	Spijt	Aardig blijven op sociale media
2. Democratie en rechtsstaat				

Les	Onderwijsdoelen	Leerdoelen	Woordenlijst	Portfolio-opdracht
1. Vrijheid respecteren	19A — De leerling toont inzicht in het belang van basiswaarden van de democratische rechtsstaat. 19A.1 — beschrijven van de betekenis van basiswaarden van de democratische rechtsstaat: vrijheid, gelijkwaardigheid en solidariteit; 19A.3 — redeneren over hoe basiswaarden van de democratische rechtsstaat en vrijheden, zoals vastgelegd in de Grondwet, met elkaar op gespannen voet kunnen staan; 19A.5 — reflecteren op het belang van basiswaarden van de democratische rechtsstaat voor de samenleving en het eigen leven.	Ik kan uitleggen wat vrijheid in Nederland betekent. Ik weet dat in Nederland iedereen in vrijheid leeft. Ik kan twee voorbeelden geven hoe vrijheden met elkaar botsen.	Vrijheid Vrije meningsuiting	Een vrije maar aardige mening
2. Evenveel waard zijn	19A — De leerling toont inzicht in het belang van basiswaarden van de democratische rechtsstaat. 19A.1 — beschrijven van de betekenis van basiswaarden van de democratische rechtsstaat: vrijheid, gelijkwaardigheid en solidariteit; 19A.4 — ervaringen opdoen met het voeren van dialogen, omgaan met conflicten, gelijkwaardige behandeling en ethische oordeelsvorming; 19A.5 — reflecteren op het belang van basiswaarden van de democratische rechtsstaat voor de samenleving en het eigen leven.	Ik kan uitleggen wat gelijkwaardigheid in Nederland betekent. Ik weet dat in Nederland iedereen gelijkwaardig is. Ik kan voorbeelden noemen wanneer er geen gelijkwaardigheid is.	Gelijkwaardigheid Recht Discriminatie	Gelijkwaardigheid voor iedereen

Les	Onderwijsdoelen	Leerdoelen	Woordenlijst	Portfolio-opdracht
3. Elkaar steunen	19A — De leerling toont inzicht in het belang van basiswaarden van de democratische rechtsstaat. 19A.1 — beschrijven van de betekenis van basiswaarden van de democratische rechtsstaat: vrijheid, gelijkwaardigheid en solidariteit; 19A.2 — inzicht tonen in hoe de Grondwet, kinder- en mensenrechten en internationale verdragen basiswaarden van de democratische rechtsstaat mogelijk maken en beschermen; 19A.5 — reflecteren op het belang van basiswaarden van de democratische rechtsstaat voor de samenleving en het eigen leven.	Ik kan uitleggen wat solidariteit betekent. Ik weet dat in Nederland solidariteit nodig is. Ik kan twee voorbeelden noemen van mensenrechten die voor solidariteit zorgen.	Solidariteit, solidair zijn Iemand steunen Verbinden (met elkaar) Gebaar Protesteren Onrecht	Solidair zijn met elkaar
3. Diversiteit				
1. Jezelf zijn	19B — De leerling verkent en reflecteert op hoe die kan omgaan met diversiteit in de samenleving. 19B.1 — beschrijven van aspecten van diversiteit: godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, afkomst, geslacht, handicap en seksuele gerichtheid; 19B.2 — reflecteren op de eigen identiteit in relatie tot aspecten van diversiteit;	Ik kan uitleggen wat diversiteit betekent. Ik kan uitleggen dat het niet uitmaakt hoe iemand eruitziet. Ik kan voor mezelf opkomen.	Uiterlijk Verschil Jezelf zijn LHBTI Verliefd Diversiteit Respect Opkomen voor jezelf	Opkomen voor jezelf
2. Er anders uitzien	19B — De leerling verkent en reflecteert op hoe die kan omgaan met diversiteit in de samenleving. 19B.1 — beschrijven van aspecten van diversiteit: godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, afkomst, geslacht, handicap en seksuele gerichtheid; 19B.4 — beargumenteren van het belang dat mensen elkaar gelijkwaardig behandelen;	Ik kan uitleggen dat mensen er anders uitzien. Ik kan uitleggen wat gelijkwaardigheid is. Ik kan omgaan met mensen die er anders uitzien of andere talenten hebben dan ik.		Iedereen is anders!

Les	Onderwijsdoelen	Leerdoelen	Woordenlijst	Portfolio-opdracht
3. Vooroordelen checken	19B — De leerling verkent en reflecteert op hoe die kan omgaan met diversiteit in de samenleving. 19B.3 — herkennen en benoemen van processen van stereotypering, discriminatie en uitsluiting; 19B.4 — beargumenteren van het belang dat mensen elkaar gelijkwaardig behandelen; 19B.5 — reflecteren op ervaringen met openstaan voor perspectieven en ervaringen van anderen, overeenkomsten en verschillen benoemen, oordeel uitstellen, omgaan met mogelijkheden en gedrag van anderen.	Ik weet wat een vooroordeel is. Ik weet dat vooroordelen tot discriminatie kunnen leiden. Ik kan mijn vooroordelen veranderen.		Vooroordelen begrijpen
4. Besluiten maken				
1. Macht verdelen	20A — De leerling verkent en reflecteert op mogelijkheden om democratisch te handelen 20A.1 — beschrijven van onderdelen van de democratische rechtsstaat: machtenscheiding, onafhankelijke rechtspraak en hoe de Grondwet individuen en groepen beschermt;	Ik kan uitleggen dat iedereen zich aan de regels moet houden. Ik kan uitleggen wat de scheiding der machten is. Ik kan uitleggen dat de Grondwet iedereen beschermt.		Machtenspel
2. Samen beslissen	20A — De leerling verkent en reflecteert op mogelijkheden om democratisch te handelen 20A.2 — inzicht tonen in processen van inspraak en besluitvorming en welke regels en afspraken daarbij van belang zijn; 20A.4 — reflecteren op eigen ervaringen met inspraak en besluitvorming en met het besluitvormingsproces;	Ik weet dat Nederland een democratie is. Ik kan uitleggen welke regels er bij een democratie gelden. Ik kan uitleggen hoe besluiten eerlijk worden genomen.		Nieuwe regels voor de klas!
3. Verkiezingen organiseren	20A — De leerling verkent en reflecteert op mogelijkheden om democratisch te handelen 20A.3 — ervaringen opdoen met het uitwisselen van standpunten, compromissen sluiten en omgaan met meerderheids- en minderheidsstandpunten; 20A.5 — inzicht tonen in de waarde van democratisch handelen in het eigen leven.	Ik kan opnoemen welke verkiezingen er in Nederland zijn. Ik kan uitleggen wat het verschil is tussen meerderheid en minderheid. Ik kan beschrijven hoe verkiezingen in Nederland verlopen.		Verkiezingen in de klas
5. Maatschappelijke betrokkenheid				

Les	Onderwijsdoelen	Leerdoelen	Woordenlijst	Portfolio-opdracht
1. Belangen begrijpen	20B — De leerling verkent en reflecteert op mogelijkheden om bij te dragen aan de samenleving. 20B.4 — ervaringen opdoen met verantwoordelijkheid nemen voor en bijdragen aan het welzijn van anderen; 20B.5 — reflecteren op mogelijkheden om vanuit eigen idealen of overtuigingen bij te dragen aan de samenleving, nu en in de toekomst.	Ik kan uitleggen wat een belang is. Ik kan uitleggen dat belangen voor iedereen anders kunnen zijn. Ik kan bij verschillende belangen meedenken over een oplossing.		Belangen delen in gesprek
2. Anderen helpen	20B — De leerling verkent en reflecteert op mogelijkheden om bij te dragen aan de samenleving. 20B.2 — onderzoeken van de rol en de impact van maatschappelijke initiatieven, bewegingen en organisaties en de middelen die zij aanwenden om bij te dragen aan de samenleving of veranderingen in de samenleving teweeg te brengen;	Ik kan voorbeelden geven van sociaal zijn. Ik kan voorbeelden geven van mensen die hulp nodig hebben. Ik kan twee vrijwilligersorganisaties noemen die mensen helpen.		Iets sociaals doen voor een ander
3. Problemen oplossen	20B — De leerling verkent en reflecteert op mogelijkheden om bij te dragen aan de samenleving. 20B.1 — beschrijven hoe burgers met taken, rollen, rechten en plichten bijdragen aan de samenleving; 20B.3 — verkennen van actuele, maatschappelijke en duurzaamheidsvraagstukken;	Ik kan uitleggen dat niet iedereen evenveel geld heeft. Ik kan voorbeelden noemen hoe je slimmer met geld kan omgaan. Ik kan uitleggen hoe je hulp kunt krijgen bij armoede.	Huur Zorg Armoede Oplossing Hergebruiken Duurzaam zijn Tweedehands Goed doel	Goede doelen in Nederland